

DE MACONDO A LA LLITERA. A PROPÒSIT DELS NOMS DELS CARRERS DE LA COMARCA DE LA LLITERA

JOSEP ESPLUGA TRENC
ARANTXA CAPDEVILA GÓMEZ

RESUM

L'anàlisi dels noms de les vies públiques dels municipis de la Llitera ens mostra que predominen els noms relacionats amb característiques dels mateixos carrers, així com amb edificis i llocs singulars de cada localitat. A més a més, s'observa una llarga sèrie de noms de personatges rellevants, de noms religiosos, d'accidents geogràfics, fenòmens naturals o esdeveniments històrics, però que poques vegades són compartits entre els diversos municipis lliterans.

PARAULES CLAU

Noms, vies públiques, municipis, la Llitera, identitat

RESUMEN

El análisis de los nombres de las vías públicas de La Llitera nos muestra que predominan los nombres relacionados con características de las propias calles, así como con edificios y lugares singulares de cada localidad. Además, existe un amplio conjunto de nombres religiosos, de nombres de personas relevantes, de accidentes geográficos, de fenómenos naturales o de acontecimientos históricos, pero que pocas veces son compartidos por los diversos municipios lliteranos.

PALABRAS CLAVE

Nombres, vías públicas, municipios, La Llitera, identidad

ABSTRACT

An analysis of the street names in La Llitera shows how names are often connected to the main characteristics of the streets themselves, or to unique buildings and places in each town. Other streets take their name from religious or historical figures, geographic features, natural phenomena or historical events. These names are seldom shared by different municipalities and towns in La Llitera.

KEY WORDS

Names, streets, municipalities, La Llitera, identity

LITTERA

Núm. 2, año 2010, pág. 191 - 207

1. Introducció

A l'inici de la seua novel·la *Cien años de soledad*, l'escriptor García Márquez descriu el lloc on va nàixer el protagonista, el coronel Aureliano Buendía, i ho fa dient que: "*el mundo era tan reciente, que muchas cosas carecían de nombre, y para mencionarlas había que señalarlas con el dedo*". L'autor pretén d'aquesta manera descriure un lloc (Macondo) que situa fora de la civilització, on tot estava per fer. La civilització seria, per tant, un lloc on totes les coses tindrien un nom, cosa imprescindible per a poder-ne parlar, per a poder ubicar-les dins d'una estructura de significats que donaria sentit a la mateixa existència humana. És en el moment que les coses tenen nom quan comencen a tenir sentit, quan la realitat se'ns presenta prou ordenada com per a poder entendre-la. Des d'aquest punt de vista, batejar un carrer nou, o canviar-li el nom a un carrer ja existent, és una forma d'ordenar la realitat, de generar un "ordre social", de crear un determinat "estat de les coses".

La nomenclatura dels carrers d'un poble diu molt de la gent que hi viu, de com s'hi viu, de quines són les coses que es consideren importants o destacables, de quins són els seus punts de referència o a qui es voldria parèixer. Però, sobretot, els noms dels carrers ens donen molta informació sobre qui mana en aquell poble, sobre qui té el poder, tant de manera formal (com els governants locals de l'ajuntament) com de manera informal (els anomenats "poders fàctics"). El fet de posar nom a un carrer o a una plaça no és una operació qualsevol, sinó que es tracta d'un acte carregat de simbolisme, una mostra de força que també pretén aconseguir una determinada legitimitat, una representació on els actors locals (o supralocals) ensenyen com són o com creuen que haurien de ser les coses. Posar nom a un carrer és, en definitiva, un acte de poder. Per això, els noms existents al nomenclàtor local responen a un determinat estat de forces, a uns concrets equilibris de poder. De vegades aquest ordre dura dècades, potser segles, mentre que altres cops és més inestable i canvia cada poc temps. Els noms dels carrers es van modificant a mesura que van canviant les ideologies predominants, els règims polítics, els costums o les tradicions (dels que manen). El que pareix clar és que aquells que no manen, no bategen carrers.

Els criteris per a posar nom a les vies públiques poden ser molt variats. Hi ha carrers que s'anomenen amb alguna característica pròpia del mateix carrer, com l'orientació espacial o la morfologia, altres vegades porten noms de persones considerades exemplars o referents excepcionals, en altres ocasions estan dedicats a éssers transcendents o religiosos, mentre que altres cops porten noms de plantes, animals o minerals, o potser d'esdeveniments històrics rellevants per a cada població en qüestió.

D'acord amb el registre oficial del Cadastre¹ del Ministerio de Economía y Hacienda, els municipis de la Llitera apleguen un total de 704 vies públiques de diversos tipus (carrers, carrerons, passatges, places, camins, disseminats, travessies, etc.), distribuïts entre 19 nuclis urbans (vegeu la taula 1). Com es pot observar, tres municipis apleguen més de la meitat de les vies públiques de la Llitera: Binèfar en té la quarta part (25,9%), Tamarit el 15,2% i Altorricó el 10,1%. L'altra meitat es reparteix entre els setze nuclis urbans restants que constitueixen la comarca. Hi ha quatre d'aquests nuclis que tenen tants pocs carrers que tot just arriben a l'1% del total comarcal (Alins, Calassanç, Natxà i Valldellou). Les disparitats entre localitats són, per tant, força importants.

¹ Sede Electrónica del Catastro. Consulta de datos catastrales. Secretaría de Estado de Hacienda y Presupuestos. Dirección General del Catastro. URL: <https://www1.sedecatastro.gob.es/OVCFrames.aspx?TIPO=CONSULTA> [consulta: 30 d'octubre de 2010]

	VIES PÚBLIQUES	%
Açanui	17	2,4
Albelda	47	6,7
Alcampell	43	6,2
Algaió	27	3,8
Alins	4	0,6
Altorrícó	72	10,1
Baells	14	2
Binèfar	182	25,9
Calassanç	9	1,3
Camporells	24	3,4
Castellonroi	22	3,1
Esplús	34	4,8
Gavasa	6	0,9
Natxà	7	1
Peralta de la Sal	21	3
Sant Esteve de Llitera	32	4,5
Tamarit de Llitera	107	15,2
Valldeïou	11	1,6
Vensilló	25	3,6
Total La Llitera	704	100%

Taula 1: Nombre de vies públiques que apareixen al Cadastre, per municipis (2010)
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Cadastre (2010)

Totes les vies públiques tenen un nom degudament registrat. Aquests noms a vegades es repeteixen en més d'un municipi, mentre que en altres ocasions són originals d'una única població. El nombre total de noms amb què s'anomenen les vies públiques dels pobles de la Llitera és de 367, i els hem pogut classificar en 9 tipologies diferents, tal com es mostra a la taula 2.

Categoria	Noms	Casos	Mijjana*
Característiques dels carrers (jerarquia, orientació, etc.)	27	102	3,78
Altres no classificats	44	99	2,25
Noms de sants i religiosos	40	88	2,20
Edificis i llocs singulars	60	123	2,05
Noms de municipis i d'altres entitats administratives	62	113	1,82
Noms de persones	57	80	1,40
Accidents geogràfics	44	60	1,36
Esdeveniments històrics i termes polítics	15	19	1,27
Naturalalesa (flora, fauna, minerals, astres, etc.)	18	20	1,11
Total	367	704	1,92

Taula 2: Tipologies dels noms de les vies públiques de la Llitera
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Cadastre (2010)

* Com més elevada és la mitjana, més es repeteixen els noms en diversos municipis i/o tipus de vies.

Les classes de noms que més es repeteixen en els diferents pobles de la Llitera són els que tenen a veure amb característiques dels carrers (jerarquia, orientació, morfologia, etc., com ara carrer major, nou, de dalt, de baix, afores, etc.), seguits pels noms d'edificis i llocs singulars (com l'església, la bassa, el molí, el forn, etc.) i de noms religiosos (bàsicament sants, santes i verges). En canvi, els tipus de noms menys repetits, i per tant més originals de cada poble, són els que tenen a veure amb la naturalesa (flora, fauna, minerals, etc.), els referits a esdeveniments històrics i polítics, els que assenyalen coses atípiques o difícils de classificar (que ací hem posat sota la categoria d'"altres", com ara "Penchat", "Espejos", "Caídas", "Bon-Veí", etc.) i els noms de persones (la majoria d'ells referits a personatges importants només en cada municipi).

A continuació farem una ullada a cada una de les diferents categories o tipologies en què hem classificat els carrers dels municipis lliterans. Cal advertir que utilitzarem els noms tal com apareixen registrats al Cadastre, encara que en molts casos poden tenir un altre nom popular (per exemple, tot i que en la majoria dels casos la gent diu carrer de la "Bassa", al registre consta com a carrer de la "Balsa"). D'altra banda, és possible que hi apareguen alguns carrers inexistents, potser perquè han canviat fa poc de nom o perquè realment han desaparegut, i també en pot haver que són tan recents que encara no apareixen registrats.

2. Anàlisi dels noms dels carrers de la Llitera

2.1. Característiques dels carrers (jerarquia, orientació, etc.)

De vegades, els noms dels carrers no es basen en cap objecte, ni persona, ni esdeveniment històric ni religió, sinó que són les seues pròpies característiques les que serveixen per a aquesta funció. Es tracta de característiques que poden ser relacionals ("Mayor", "Nueva", etc.), posicionals ("Arriba", "Abajo", "Afueras", etc.), morfològiques ("Rincón", "Cantonet", "Transversal", etc.) i altres similars. Entre les vies públiques de la Llitera hi ha 27 noms d'aquest tipus, que donen nom a un total de 102 carrers, places o camins, cosa que indica que aquests noms són compartits per bastants municipis. De fet, són els que més es repeteixen, amb molta diferència respecte de la resta de tipologies de noms.

El nom més freqüent d'aquest tipus és el carrer o plaça "Mayor", un nom que indica la importància que la població li va donar a aquell carrer per a distingir-lo dels altres (generalment era el carrer on vivien els notables locals, i s'acostuma a trobar en la part més antiga dels centres urbans). A la Llitera hi ha 23 carrers i/o places que porten el nom de "Mayor". Tot i això, hi ha tres municipis que, d'acord amb el registre del cadastre, no tenen cap carrer ni plaça amb aquest nom: Alins, Esplús i Valldellou.

Altres noms molt freqüents són "Afueras", que dóna lloc a 15 carrers o camins; seguit per "Nueva", que apareix 8 vegades. D'altra banda, s'observa que són relativament freqüents els noms dedicats a expressar orientació espacial, com ara "Abajo", "Alta", "Arriba" o "Medio" (que apareixen 4 vegades cadascun). La resta de noms apareixen menys vegades, però quasi tots ells en més d'un municipi. De fet, del total de 27 noms, només n'hi ha 8 que siguin propis d'un únic municipi, concretament: "Alba" i "Poniente"

(a Alcampell), "Cantonet" (a Açaui), "Levante" (a Binèfar), "Obago Alto" (a Sant Esteve), "Transversal" (a Esplús) i "Única" (a Quatrecoorts, agregat de Peralta de la Sal).

Curiosament, els noms dedicats a indicar l'eixida del sol apareixen sis vegades: 4 "Oriente" (a Albelda, Alcampell, Binèfar i Vensilló), 1 "Alba" (a Alcampell), i 1 "Levante" (a Binèfar), mentre que en tota la comarca només n'hi ha un dedicat a la seua posta ("Poniente", a Alcampell).

A part dels que no en tenen cap, el municipi amb menor proporció d'aquest tipus de noms és Altoricó (només té dos carrers: "Afueras" i "Mayor"), i Esplús en té també una proporció molt baixa en relació amb el nombre total de carrers (només en té quatre: "Alta", "Del Medio", "Nueva" i "Transversal"). En canvi, a la resta de pobles de la comarca aquests noms són molt abundants.

2.2 Noms de sants i religiosos

El segon tipus de noms que més es repeteixen en les vies públiques de la Llitera són els de caràcter religiós, cosa que dóna una idea de la tradició històrica comarcal i de la seua pervivència en els nostres entorns urbans. En el nomenclàtor de la Llitera apareixen fins a 40 noms religiosos diferents, que donen nom a 88 carrers o places. Dels 40 noms, 23 són noms de sants, 5 de santes, 5 de mares de Déu, 2 tenen a veure amb col·lectius eclesiàstics ("Escolapios" i "De las Monjas"), 2 amb persones concretes ("Obispo Miranda" i "Padre Llanas"), 1 amb un símbol religiós ("Santa Cruz") i 1 amb un espai bíblic ("Calvario").

Entre el total dels noms religiosos, 10 es repeteixen amb una certa freqüència: El primer és la "Virgen del Pilar" (que dóna nom a 7 carrers o places), seguit de "San Miguel" i de "Calvario" (que ixen 5 vegades cadascun), i de "San Antonio" (que ix 4 vegades). Després hi ha sis noms de sants que ixen 3 vegades: "San Blas", "San José", "San José de Calasanz", "San Nicolás", "San Sebastián" i "Santiago". D'alguna manera, es podria deduir que tots aquests són (o han estat) els referents religiosos més rellevants per a la gent de la comarca en el seu conjunt. Com es pot observar, els noms de sants són molt més nombrosos que els de santes i verges, més del doble. Les 5 santes que apareixen al nomenclàtor lliterà són: "Santa Águeda", "Santa Ana"; "Santa Lucía", "Santa Rita" i "Santa Teresa"; mentre que les 5 verges o mares de Déu són: ("Del Carmen", "De la Inmaculada", "De la Asunción", "Del Patrocinio" i "Del Romeral").

Gairebé el 30% dels carrers i places de la comarca que porten noms religiosos es concentren a Tamarit de Llitera, un municipi que els ha dedicat la quarta part de les seues vies públiques (24%), una proporció només superada per Algaió (amb el 30% dels carrers, tot i que ací el seu nombre és molt menor perquè és una localitat molt més petita). La resta de nuclis urbans de la Llitera queden molt lluny d'aquestes proporcions. Fins i tot, s'observa que hi ha alguns municipis (com Alins, Açaui, Baells, Gavasa i Natxà) que no tenen cap nom religiós als seus carrers, mentre que altres en tenen molt pocs: Calassanç 1 ("Del Pilar"), Castellonroi 1 ("Calvario"), Alcampell 1 ("Calvario") i Sant Esteve de Llitera 2 ("San Roque" i "Santiago").

2.3. Edificis i llocs singulars

A cada municipi hi ha una sèrie d'edificis o emplaçaments singulars que donen nom a diversos carrers, travessies, camins o places. En aquest cas, a la Llitera hi ha uns 60 termes que donen nom a 123 carrers, camins o places. S'observa que hi ha alguns d'aquests llocs singulars que es repeteixen en més d'un municipi.

Els més freqüents són: "Las Eras" o algun dels seus derivats (bé en singular o bé en plural, de vegades amb un apel·latiu concret, com "Era Mola" o "Era Salas", "Era Alta", o bé amb variants com l'"Eral", o l'"Ereta", etc.), que dóna nom a 13 carrers i/o camins de la Llitera, seguit de "La Iglesia", que dóna nom a 12 carrers o places; "La Balsa", que dóna nom a 9 carrers, travessies o camins; "La Carretera", amb 8 carrers; "Escuelas", que ix 6 vegades; "Horno", amb 5 vegades; "Castillo", amb 4 vegades, i "De la Cruz", amb 4 vegades (una d'elles en català: "De la Creu", a Albelda). Aquest topònim "De la Cruz" es refereix probablement a les antigues creus de terme.

D'acord amb això, es podria deduir que els llocs de referència més característics en els pobles de la Llitera són les eres, l'església, la bassa i la carretera, cosa que indica quins eren els elements centrals de la societat de l'època en què van ser batejats. Si s'han mantingut fins a l'actualitat pot ser indicatiu de la importància que encara tenen aquests noms en l'imaginari social de la població.

2.4. Noms de municipis i d'altres entitats administratives

En total, els 62 noms d'aquesta tipologia s'apliquen a 110 vies públiques de tots els municipis de la Llitera. El nom de lloc més freqüent és "Aragón" (que dóna nom a 7 carrers o places), i també "Tamarite" (amb 7), seguits d'"Algayón" (6) (sobretot referit a camins), i d'"España" (5, aquest nom sempre està dedicat a alguna plaça). Després, amb 4 vegades vénen "Lérida" (una d'elles en català: "Lleida", a Altorrícó), i "Monzón", i amb 3 vegades tenim "Almenar" (camí), "Binèfar", "Huesca" i "Peralta". Lògicament, es tracta de noms de municipis o entitats politicoadministratives vinculades al mateix territori, de la mateixa comarca, de la província o la comunitat autònoma. De manera més concreta: hi ha 24 noms de municipis i entitats de la comarca de la Llitera; 17 noms de la resta d'Aragó, i 21 noms referits a municipis i entitats de fora d'Aragó. D'aquests 21 noms de fora d'Aragó, quasi la meitat (10) són de municipis catalans, mentre que la majoria dels altres són noms de ciutats espanyoles relativament llunyanes (com "Bilbao", "Granada", "Madrid", "Málaga", "Pamplona", "Sevilla" o "València", totes elles a Binèfar).

El municipi que té més proporció de noms dedicats a aquesta tipologia és Binèfar, on la quarta part dels seus carrers tenen aquests noms. D'altra banda, a la comarca també hi ha municipis que no tenen cap nom d'aquest apartat, com ara Alins, Calassanç, Gavasa, Natxà i Valldeïou, mentre que en altres com Peralta de la Sal i Albelda la proporció és molt baixa (menys del 5% dels seus carrers).

2.5. Noms de persones

En la categoria de noms de persones la dispersió és més que notable, ja que gairebé cada municipi té el seu llistat particular, amb poques coincidències entre ells.

En total hi ha 57 noms de persones, que donen nom a 80 carrers o places. Només dos noms apareixen amb una certa freqüència en uns quants municipis lliterans: "Joaquín Costa" (que ix 8 vegades) i "Ramón y Cajal" (que el trobem 4 vegades). A gran distància d'aquests, hi ha vuit noms que es repeteixen 2 vegades: "Agustina de Aragón", "Doctor Fleming", "Francisco de Goya", "General Palafox", "José Sístac", "Miguel de Cervantes", "Miguel Fleta" i "Rufas". Els 44 noms restants apareixen només una vegada.

Del total, més de la meitat (29) són noms de personatges locals (persones rellevants només en l'àmbit municipal), com Lorenzo Barea d' Albelda, el General Coll d' Alcampell, Aura Boronat d' Açañui, F. Miralbés d' Esplús o Salas de Sant Esteve de Llitera, per citar-ne alguns). Els 25 restants són noms de persones reconegudes en àmbits territorials més amplis (regionals, nacionals o internacionals). Cal assenyalar que no hi ha el nom de cap personatge d'àmbit netament comarcal. Dels supralocals, 14 són personatges aragonesos molt coneguts (Costa, Gracián, Goya, Palafox, Fleta, Sender, Argensola, Servei, etc.) i la resta són espanyols universals (Machado, Felipe II, Cortázar, Cervantes, etc.). En tota la comarca, només hi ha dos carrers dedicats a personatges estrangers: el "Dr. Fleming" (que es troba dues vegades, una a Tamarit i l'altra a Binèfar) i "Galileo" (a Binèfar).

Hi ha 5 centres urbans que no tenen cap carrer dedicat a cap nom de persona (Alins, Baells, Gavasa, Peralta de la Sal i Valldellou), mentre que altres 8 només en tenen un o dos. Per tant, la majoria dels noms de persona es concentren en els carrers de set poblacions (Açañui, Alcampell, Altorrícó, Binèfar, Camporrells, Esplús i Tamarit). Els pobles que tenen la major proporció de carrers dedicats a persones són Açañui i Altorrícó (amb la quarta i la cinquena part dels respectius carrers). Curiosament, a Altorrícó, malgrat l'enorme proporció de carrers dedicats a persones, no hi ha cap nom referit a cap personatge local, sinó que són tots supralocals (aragonesos i/o espanyols).

2.6. Accidents geogràfics

Hi ha 44 noms d'accidents geogràfics (rius, muntanyes, estanys, tossals, etc.), que donen nom a 60 carrers. És un cas d'enorme dispersió, ja que la majoria de noms apareixen només en un sol municipi. Els únics noms que es repeteixen mínimament són alguns rius i algunes muntanyes o serralades. Així, s'observa que hi ha 11 noms de rius o cursos aquàtics, dels quals només 4 es troben en més d'un poble, que són "Río Sosa" (a Açañui, Binèfar i Tamarit), "Río Isábena" en 3 més (a Altorrícó, Binèfar i Tamarit) i "Río Ésera" en 2 (a Binèfar i a Tamarit). També "Olríols" apareix 3 vegades en 2 municipis (una vegada a Algaió i dues a Binèfar). La resta de noms de rius només apareixen en un municipi o localitat cadascun. Pel que fa als noms de muntanyes i serralades, en tota la comarca n'apareixen una desena, de les quals només 4 es repeteixen més d'un cop: "Ordesa" ix 3 vegades (una a Altorrícó i dues a Binèfar), "San Quílez" 3 més (totes tres a Binèfar), "Pirineos" 2 vegades (una a Algaió i l'altra a Binèfar) i "Sierra de Guara" en uns altres 2 (a Altorrícó i a Binèfar). La resta només apareixen una vegada.

Les muntanyes i serres que s'esmenten al nomenclàtor de carrers estan totes relacionades amb el territori més pròxim a la comarca. Així, apareixen les serres que

formen part de la Llitera ("La Carrodilla", "San Quílez"), altres properes (Sierra de Guara), i una sèrie de muntanyes pirinenques ("Aneto", "Cotiella", "Maladeta", "Monte Perdido", "Ordesa", "Turbón" i "Pirineos"). Amb els rius passa el mateix, ja que hi ha els cursos d'aigua de la comarca ("Sosa", "Olriols", "Clamor Amarga", "Clamor Faleba") i altres propers de la mateixa província, bàsicament els que baixen de l'àrea pirinenca o del Prepirineu ("Alcanadre", "Cinca", "Guatizalema", "Isuela", "Ésera", "Isábena" i "Vero").

Hi ha només dos accidents geogràfics genèrics que apareixen més d'una vegada: "Torrente", que apareix 3 vegades (normalment acompanyat d'alguna qualificació com "de Abajo", o "de Arriba"), i "Tozal" que apareix 4 vegades, en dues ocasions acompanyat del qualificatiu "Roy" (a Binèfar), i una altra en diminutiu català "Tossalet" (a Albelda). També hi ha un camí del "Pueyo" (a Binèfar).

Hi ha 8 centres urbans que no tenen cap nom d'aquesta tipologia (Alins, Baells, Calassanç, Camporrells, Castellonroi, Gavasa, Natxà i Valldeïllou), mentre que n'hi ha 6 que només en tenen 1 o 2 (Alcampell, Açanui, Algaió, Esplús, Peralta de la Sal i Vensilló). Per tant, només són 7 els que disposen d'aquests noms amb una major proporció, entre els quals destaca Albelda (amb la cinquena part dels seus carrers).

2.7. Esdeveniments històrics i termes polítics

Una altra categoria de noms té a veure amb esdeveniments històrics i conceptes polítics. S'observa que entre els noms dels carrers lliterans hi ha 15 noms que correspondrien a aquestes categories, i que donen nom a 19 carrers i/o places, cosa que implica que molt pocs es repeteixen en més d'un municipi. Els únics que es repeteixen mínimament són "Dos de Mayo", que apareix 3 vegades (una a Altorricó, i les altres dues a Binèfar), i "Constitución", que apareix 2 vegades (també una a Altorricó i l'altra a Binèfar). La resta de noms només apareixen una vegada cadascun, cosa que dóna idea de la seua dispersió i singularitat.

S'observa que 7 dels noms corresponen a batalles clau de la història d'Espanya (la majoria són a Binèfar: "Arapiles", "Bailén", "Clavijo", "Covadonga", "Independencia" i "Lepanto", i també hi ha "Luchana" a Esplús). El carrer "Dos de Mayo" també es podria incloure en aquesta categoria perquè és la data que assenyala l'inici de la guerra de la Independència. D'altra banda, 2 dels noms fan referència a institucions polítiques o esdeveniments històrics medievals: "Corona de Aragón" (a Castellonroi) i "Reconquista" (a Binèfar). Resulta curiós constatar que entre tots els noms d'aquest apartat només n'hi ha 2 referits a institucions polítiques contemporànies: "Autonomía de Aragón" (a Alcampell) i "Constitución" (a Altorricó i a Binèfar). D'altra banda, s'observa que en tota la comarca només hi ha 3 conceptes polítics de caire progressista: "Progreso", "Libertad" i "Primer de Mayo" (tots tres a Binèfar, i el primer també a Algaió).

De les 19 localitats que formen la Llitera, 14 no tenen cap carrer dedicat a aquest apartat. Binèfar és el municipi on aquests noms són més freqüents (el 7% dels seus carrers els tenen), mentre que crida l'atenció que a un lloc gran com Tamarit de Llitera no n'hi hagi cap. A part de Binèfar, els altres llocs que tenen algun nom d'aquest tipus són Alcampell, Algaió, Altorricó, Castellonroi i Esplús.

2.8. Naturalesa (flora, fauna, minerals, astres, etc.)

Els noms relacionats amb la naturalesa, com ara elements de flora, fauna, minerals, astres, etc., són bastant minoritaris en el nomenclàtor lliterà. Només hi ha 17 substantius d'aquest tipus, que donen nom a 20 carrers i/o places. En aquest cas gairebé no hi ha cap repetició, per la qual cosa són noms molt poc compartits entre els diferents pobles. Els únics dos noms que es repeteixen són el del carrer del "Sol" i el de la "Luna" (a Alcampell i a Binèfar tots dos casos).

Dels 17 noms existents, 9 són de vegetals, 5 de minerals i els 3 restants de cossos estel·lars ("Sol", "Luna", "Lucero"). Els dedicats a vegetals estan relacionats amb flora autòctona silvestre ("Gatell", "Pinar", "Sisallo", "Sabina", "Farigola"), de conreu ("Olivo", "Nogales") o ornamental ("Clavel", "Flores"). Els minerals, en canvi, no pareixen tenir cap connexió amb el territori ("Cobalto", "Hierro", "Litio", "Magnesio" i "Níquel", tots ells apareixen a Binèfar). Curiosament, gairebé no hi ha noms dedicats a animals ni a cap tipus de fauna, ni autòctona ni al·lòctona, amb l'única excepció del dedicat a les "Gralles" (a Albelda).

Hi ha 13 localitats lliteranes que no tenen cap carrer dedicat a aquesta categoria de noms. Els 6 que sí que en tenen són: Albelda, Alcampell, Altorríc, Camporrells, Tamarit i Binèfar (aquest darrer municipi és el que més en té, tot i que en termes relatius a Albelda encara hi ha una proporció major).

2.9. Altres

La tipologia d'"altres" l'hem dividit en dues parts. Per un costat, hi trobem diversos noms originals de difícil encaix en els apartats anteriors (o almenys nosaltres no els hem sabut encaixar), mentre que, per un altre costat, hi trobem una sèrie de vies públiques que tenen denominacions purament burocràtiques (com carrer A, B, C, etc., o Polígono, etc.), a les quals probablement ningú les anomena així en la seua vida quotidiana. En total hi ha 99 vies públiques de la Llitera que correspondrien a aquest apartat, amb 44 noms diferents. Del total, 48 corresponen a vies amb noms singulars de difícil classificació (amb 32 noms diferents), i 51 a les denominacions burocràtiques (amb 12 noms diferents).

Noms singulars de difícil classificació:

Es tracta de noms que es repeteixen molt poc, la majoria són originals de cada poble. Només hi ha un parell de noms que es repeteixen 3 vegades: "Deporte" (a Binèfar, Espús i Tamarit), "Común" (referit a camins, tots 3 a Sant Esteve de Llitera), seguit de "Comercio", que es repeteix 2 vegades (totes dues a Binèfar, un carrer i una travessia), i de "Cardil" (ídem). En aquest apartat, hi trobem alguns dels noms més originals de la comarca, com el famós carrer "Bon-Veí" o el carrer "Espejos" (tots dos de Tamarit), el carrer "Caídas" (de Castellonroi), el carrer "El Saco" i el carrer "Peligros" (tots dos d'Albelda), o el carrer "Penchat" i el carrer "Trinquete" (tots dos de Binèfar). Uns quants dels noms d'aquesta categoria corresponen clarament a partides dels termes municipals respectius, generalment són topònims i normalment serveixen per a identificar els carrers o camins que hi porten, com "Cuadra", "Grosa", "Fonsalada", "Lasort", "Penellas", "Planas", etc.

Denominacions burocràtiques:

En aquest subapartat només es pretén constatar que, segons el registre oficial del Cadastre, a la Llitera hi ha 51 vies públiques que han estat batejades amb un nom genèric i abstracte més propi de les necessitats burocràtiques que de la tradició o sensibilitat local. En tots els casos són noms de camins o vies no urbanes. Així, hi ha el nom "Partidas" per a designar alguns disseminats; hi ha el nom "Polígono" per a denominar zones industrials o similars, i també s'utilitzen noms de lletres majúscules per a aquests mateixos motius (com carrer "A", carrer "B", etc.). Curiosament, les lletres utilitzades van des de la "A" fins a la "I" sense interrupció, i després no hi ha cap altra lletra fins a la "Z". Tots aquests noms són presumiblement bastant moderns, estan situats a fora dels centres urbans, molts d'ells en polígons industrials de la comarca, i s'observa que han estat batejats sense gaires pretensions i amb una escassa càrrega simbòlica, amb una neutralitat molt allunyada dels noms reservats als punts més rellevants de les poblacions, gairebé com si es volguessen amagar o deixar buits de significat. S'observa que els pobles que apleguen més carrers amb aquest tipus són Altorrícó, Binèfar i Espiús (probablement els que tenen polígons industrials més importants).

3. Consideracions finals

Per cloure aquesta breu ressenya exploratòria sobre els noms de les vies públiques de la Llitera, proposem unes reflexions sobre algunes qüestions transversals que es desprenen de l'anàlisi realitzada.

a) *Sobre els temes predominants*

Si volguéssim imaginar un lloc ideal on la majoria dels habitants de la Llitera s'hi poguessen trobar "com a casa", on hi poguessen trobar uns referents més o menys compartits, els noms de les seues vies públiques haurien de ser aproximadament els següents:

Hi hauria d'haver la plaça o el carrer "Mayor" i el carrer "Afueras", pel que fa a característiques dels carrers; els camins de l'"Era" (o Eral o Ereta), el carrer o plaça de la "Iglesia", el carrer de la "Balsa" i la "Carretera", quant a llocs singulars; el carrer o avinguda "Virgen del Pilar", "San Miguel" o "Calvario", quant a noms religiosos; els carrers "Aragón", "Tamarite", "Algayón" o "España", pel que fa a noms de municipis i altres entitats polítiques; els carrers "Joaquín Costa" i "Ramón y Cajal", quant a personatges cèlebres; i, en molta menor mesura, els carrers "Río Sosa", "Ordesa", "Torrente" o "Tozal", pel que fa a accidents geogràfics. Aquests són els noms que apareixen amb una mínima freqüència, certament no gaire alta, entre els municipis de la Llitera.

Si observem els tres municipis més importants (pel que fa a volum de població) de la comarca, veiem que:

- A **Tamarit de Llitera** predominen els carrers amb noms religiosos (representen la quarta part dels seus carrers i constitueixen el 30% del total comarcal d'aquesta tipologia de noms).

- A **Binèfar** predominen els carrers amb noms dedicats a altres municipis o entitats politicoadministratives (els porten la quarta part dels seus carrers i constitueixen el 40% del total comarcal d'aquesta categoria).

- A **Altorricó** predominen els carrers amb noms de persones rellevants, tot i que cap d'elles d'àmbit local o comarcal (són la cinquena part dels seus carrers i constitueixen el 18% del total comarcal d'aquesta categoria).

Als municipis i centres urbans més petits, hi predominen els noms que tenen a veure amb "característiques dels carrers" i amb "edificis i llocs singulars", probablement els tipus de noms més antics i més invariables al llarg del temps.

El lector podrà jutjar fins a quin punt el nomenclàtor de cada localitat dóna indicis de la seua història, dóna compte dels equilibris de poder que s'hi desenvolupen o de fins a quin punt s'han anat incorporant els conceptes, personatges o esdeveniments contemporanis o no. Som conscients, però, que per a respondre aquestes qüestions d'una manera raonada i raonable caldria una recerca més aprofundida i rigorosa que la que ací som capaços de fer.

b) *Sobre la identitat comarcal*

L'anàlisi de la nomenclatura dels carrers permet deduir una certa manca de referents d'àmbit lliterà, cosa que podria indicar un grau baix d'identitat comarcal. Tot i que també podria ser que el procés de construcció d'identitat comarcal, com que es va iniciar en temps recents, encara no hagués arribat al nomenclàtor (els canvis de noms dels carrers tenen un ritme propi i pausat). El fet que els noms més repetits siguin els relacionats amb característiques dels carrers, edificis i llocs singulars és un indicatiu de poca integració supralocal, ja que aquests són elements que només tenen sentit en l'àmbit local. Per un altre costat, els noms religiosos aparentment podrien constituir uns referents més compartits en l'àmbit comarcal, però el fet que estiguen concentrats predominantment a Tamarit i a Algaió dilueix en certa manera aquesta possibilitat.

Els únics noms que podrien tenir un paper d'identificació amb la comarca són els de "municipis i altres entitats politicoadministratives", ja que és comú el fet de trobar carrers amb noms dels municipis veïns (de fet, s'observa que només alguns centres urbans geogràficament excèntrics, com Alins, Calassanç o Natxà, no en tenen cap), cosa que ajuda a generar un imaginari compartit. D'altra banda, s'observa que només quatre municipis (Alcampell, Altorricó, Binèfar i Tamarit) han dedicat algun carrer o plaça a la comarca de "La Litera". Per un altre costat, els noms de persones rellevants, d'accidents geogràfics, d'elements naturals o d'esdeveniments històrics/polítics tendeixen a ser molt particulars i idiosincràtics de cada lloc, amb molt pocs referents d'àmbit comarcal, amb la qual cosa no poden esdevenir elements d'integració comarcal. En definitiva, el nomenclàtor de la Llitera no recull gaires termes ni conceptes útils per a generar identitat social comarcal, però aquesta mancança pot ser atribuïble al fet que el procés d'identificació comarcal és massa recent per a poder veure's reflectit en els noms de

les vies públiques. És una cosa curiosa, si es té en compte, per exemple, que el topònim "Llitera" atribuït al nostre territori existeix des de fa uns quants segles (vegeu al respecte CARPI, 2008: p. 35-38).

c) *Sobre qüestions lingüístiques*

En el registre del Cadastre els noms estan escrits, per defecte, en castellà, com no pot ser d'altra manera, ja que aquesta és l'única llengua oficial d'Aragó. Tot i això, del total de 704 vies públiques registrades a la Llitera, hi ha almenys una trentena que es podrien emparentar sense gaires problemes amb el català:

- Albelda (8): Camí de la Creu, Ereta, Escalereta, Soldevila, Estanys (camí), La Rambla, Roqueta, Tossalet (plaça)
- Alcampell (3): Eral, Vilanova, Fonsalada (camí)
- Açanui (1): Cantonet
- Altorricó (3): Lleida, Emprius, Gatell
- Algaió (1): Rincons
- Baells (1): Costera
- Camporrells (2): La Frigola, la Molla
- Castellonroi (2): Castelló de Rugat, Eral
- Esplús (1): La Rambla
- Natxà (1): Planell
- Sant Esteve de Llitera (1): Estaño
- Vensilló (1): Clamor
- Tamarit de Llitera (9): San Benet, Ereta, Estrullets, Palau (tr.), Pallera Puig (camí), Escornets, Aljubets, Bon-Veí, Canó
- Binèfar (2): Costera, Penchat (passeig)

A més a més, hi ha alguns noms que es poden emparentar probablement amb l'aragonès, com "Tozal" (a Peralta i a Binèfar), i "Pueyo" o "Sisallo" (a Binèfar).

La pervivència escrita d'aquests termes és un molt pàl·lid indicatiu d'una realitat lingüística comarcal que a escala social està molt viva, però que a ulls de les institucions estatals roman amagada. Intencionadament amagada. Tot i això, hi ha una petita esclatxa per on s'ha colat un 5% de noms en la llengua que parla bona part de la gent de la comarca, cosa inaudita en un àmbit tan llunyà i burocràtic com el registre del *Catastro*. Tot i això, el fet que només aquest 5% dels carrers tingue una denominació més o menys coincident amb la que la gent utilitza, no deixa de ser una mostra (preocupant) de la gran distància que encara hi ha entre el món oficial i el món de la vida quotidiana.

No sabem en quina llengua van posar nom els contemporanis del coronel Aureliano Buendía a les coses que hi havia per Macondo, però pel to del relat de García Márquez podria haver-hi passat qualsevol cosa anormal o paranormal. Cal reconèixer que això de posar noms diferents als que utilitza habitualment la gent del territori no deixa de ser una estranya anomalia.

ANNEX

TAULES DE DISTRIBUCIÓ DE NOMS PER TIPOLOGIES I MUNICIPIS

Localitats	Noms de municipis i d'altres entitats administratives	Noms de persones	Noms de sants i religiosos	Edificis i llocs singulars	Característiques dels carrers	Accidents geogràfics	Naturalesa	Esdeveniments històrics i fernes polítics	Altres
Açanui	Alins del Monte (Cr) Antiguo de Manzón (Cm) Peralta (Tr)	Aura Baronat Bardina Joaquín Costa Teodoro Noguera	San Isidro San José San Martín San Miguel San Sebastián Santa Cruz Santiago (Fr)	Horno Iglesia	Mayor Mayor (Tr) Cantonet	Río Sosa			Laura Marracos A B
Albelda	Aragón Taramite (Av)	Julio Cortázar Lorenzo Barea	San Isidro San José San Martín San Miguel San Sebastián Santa Cruz Santiago (Fr)	Avuntamiento (Pça) Alta Castilla Baja Castilla Cami de la Creu Depósitos Ereta Escalera Escuelas Pías Granero Horno Hospital La Balsa	Afuera (Ds) Extramuros Mayor (Pça) Nueva Oriente El Rincón Soldavia (Pça)	Cuesta Estany (Cm) La Rambla Roqueta Salinas Salinas (Cm) Torre de Abajo Torre de Ariba Tosaleit (Pça)	El Olivo La Sabina Gratas (Cm)	A (Cm) El Saco Peligros Penelas	
Alcampell	Aragón De Baells (Cm) España (Pça) La Llitera Pelegrinón (Ag)	D'Osie (Pça) Franco (Av) General Coll (Av) Joaquín Costa (Av)	Calvario	Del Arco Balsa Balsa (Tr) Pozo Del Sindicato (Cm) Mayor (Cm) Del Cementerio (Cm) Eral La Fuente Paltos (Cm)	Afuera (Ds) Alba Extramuros Extramuros (Cm) Mayor (Pça) Nueva Oriente Poniente Vianova	Montera	Clavel Del Sol Lucero Luna	Autonomia de Aragón	Cuadra Fonsalada Grosa Planas A (Cm) B (Cm) C (Cm) D (Cm) Paridas (Ds)
Alins				Iglesia	Abajo Arriba				A
Algaió	Algayón (Ag) Alta Algayón Altorricón Aragón (Pça) Binefar Tamarite	Joaquín Costa	San Andrés San Cristóbal San Jorge San Juan San Marcial Santa Agueda Santa Rita Santo Tomás de Aquino	Escuelas La Balsa La Iglesia (Pça)	Alta (Tr) Mayor Nueva Rincones Rincones (Cm)	Pirineos Olrals		Progreso	C (Tr)
Altorricó	Albelda Algayón Almaccillas Aiménar (Cm) Aragón (Pça) España (Pça) Fraga Huesca La Llitera La Melusa (Cr) Lleida Ribagorza Zaragoza	Agustina de Aragón Felipe II Francisco de Goya General Prim Joaquín Costa Manuel de Falla María Maliner Miguel de Cervantes Miguel Fleta Miguel Servet Ramón J. Sender Ramón y Cajal Ramón y Cajal (Pça)	San Bartolomé San Blas San Blas (Pça) San Isidro San Jorge (Gr) San Juan San Ramón	Campo de Fútbol (Av) Corrales Empuries Escuelas Piscinas (Cm)	Afuera (Pça) Mayor (Pça)	Cotiella La Coma Ordesa Regal Rio Isabena Sierra de Guara Turbón	Castell Los Nogales	Constitución Dos de Mayo	Franquía B C D E H I Polígono 01 a12 (Ds)

Localitats	Noms de municipis i d'altres entitats administratives	Noms de persones	Noms de sants i religiosos	Edificis i llocs singulars	Característiques dels carrers	Accidents geogràfics	Naturalesa	Esdeveniments històrics i temes polítics	Altres
Baelis	Zurita (Ag) Tamarite (Cr)								
Biméfar	Almacellas Almacellas (Cj) Almuria Aragón Aragón (Av) Azunuy Barasona Barbastro Barcelona Bilbao Binaced Caspe Castilla Cataluña Espanya (Pçca) Espúls (Cr) Fraga Gabasa Gerona Granada Huesca Jaca Lleida Llèria (Pçca) Madrid Malaga Manzón Manzón atíds Navarra Pamplona Peralta Peralta (Cj) Sabadell Sabadell (Tr) Sabiñánigo San Esteban Sevilla Tamarite Tamarite (Cr) Tamarite (Tr) Tamarite atíds Taragona Teluèl Valcarca Valencia Vizcaya Zara goza	Agustina de Aragón Antonio Machado Antonio Sistiac Argensola Baltasar Gracián Benito Coli Cardil nueva Cardil Cordera (Pçca) Doctor Ferrán Francisco Grau Galileo General Palafox General Palafox (Tr) Goya Guilleuma Guilleuma (Tr) Jacinto Benavente Joaquín Blume Joaquín Costa José Marco José Sanz Mariano Pano Miguel Fleita Ramiro el Manje Ramón y Cajal Ricardo del Arco Sepúlveda Severo Ochoa Teodoro Bardají Velázquez	Baja de San Pedro De la Cruz Del Pilar (Av) Las Manjas Padre Llamas (Gr) Padre Llamas (Pçca) San José Arresano San José de Calasanz San Miguel San Pedro Santa Teresa Virgen del Pilar Virgen del Romeral	La Iglesia Carretera Costera Las Eras De la Plaza Del Portal Costera Era Alta Estación Ferracarril Hueras Hueras (Te) Iglesia Instituto (Pçca) Palomar Tejerías (Bo)	Abajo Arriba Mayor Afueras Afueras (Ds) Extramuros Afueras (Ds) Arabal Arabal (Tr) Centro Levante Mayor Medio Mediodía Norte Nueva Oriente	Aneto Arenal Maldreda Monte Perdido Gradesa (Tr) Oliols Orriols (Tr) Pirineos Pueyo (Cm) Rio Cinca Rio Esera Rio Isábena Rio Sosa San Quilez San Quilez (Gr) San Quilez (Pca) Sierra de Guara Tozal Roy Tozal Roy (Tr)	Cobalto Flores Hierro Lilío Luna Magnesio Niquel Sisallo Sol	Arapiles Bailén Ciavijo Constitución Covadonga Dos de Mayo Dos de Mayo (Fr) Independencia Leopanto Libertad Primero de Mayo (Cj) Progreso Reconquista	Buenavista Comercio Comercio (Tr) Deportias Industria Industria (Tr) Penchar (Ps) Segalar Torno Tinquete Unión A UENO 11 B PGOU no 8 BUE no 11 CUE no 11 DUE no 11 E PGOU no 8 EUJE no 11 Letra B Polígono Industrial A Letra B (Cm) Letra C (Cm) Letra D (Cm) Letra F (Cm) Letra G (Cm) Z (Cm)

Localitats	Noms de municipis i d'altres entitats administratives	Noms de persones	Noms de sants i religiosos	Edificis i llocs singulars	Característiques dels correts	Accidents geogràfics	Naturalesa	Esdeveniments històrics i termes polítics	Altres
Calassanç		Pedro I el Conquistador (Pça)	Pilar	Balsa Castillo Fuente Portal de Arriba	Mayor Afueras (Ds)				Jarea
Camporrells	Estopiñán (Cr) Nachá (Cr)	José Sístac (Bo) José Sístac (Pas) José Perise	San Miguel (Bo) San Antonio San Miguel La Cruz (Pça)	Acequia La Cuesta Balneario Horno La Iglesia La Iglesia (Pça)	Mayor Nueva Afueras (Ds) Rincón Diseminados Norte		La Frigola		La Molla La Rueda Porfiridos (Ds)
Castellonroi	Alfarás (Cr) Baleliou (Cr) Castelló de Rugat	Guerau Ponç Joaquín Costa	Calvario (Cm)	Eral Bajo Las Peñas Eral Alto (Cm) Cementerio (Cm) Los Carriles (Cm) Balsa (Pça)	Diseminado (Ds) Mayor Medio Afueras (Ds) Abajo Arriba Arribal			Corona de Aragón	Caidas B (Cm)
Espilús	Bincadi de Abajo (Cm) Espilús (Cm) Lalida Valcarca	Joaquín Costa F. Miralbés	Calvario San Blas San Roque San Vicente Santa Maria del Pilar (Cs)	Carretera Alta Carretera Baja Carretera Baja (Tr) Carriles Escuelas (Pça) Iglesia (Pça) La Balsa Las Eras Las Puebas (Cs) Torregrosa (Cs)	Alta Del Medio Nueva Transversal	La Rambla		Luchana	Deportes (Av) Polígono 4 a 7 (Lg)
Gavasa				Carretera	Afueras (Ds) Alta Baja Mayor				A
Naijá		Melé		Balsa Iglesia Portal Planell	Mayor				A
Peraita de la Sal	Manzón		Escolapios (Pça) San José San José de Calasanz (Av) San Juan	Carretera Eras Huerta Iglesia	Afueras (Ds) Alta Mayor Mayor (Pça) Nueva Solana Unica (Agregat de Quatre correts)	Barranco Prado Tozal			A (Cm) Jarea
Sant Esteve de Llitera	Antiguo San Esteban – Azanuy (Cm) Binefar Espalra (Pça) San Esteban Puerto de la Solana (Cm) San Esteban y alrededores (Ds)	Salas (Cm)	San Roque Santiago	Carretera Cucurión de Salas (Ds) Era Salas (Cm) Era Solana (Cm) Horno La Puente La Plaza Las Pías Mercado (Cr) Mercado (Pça) Malino Polideportivo (Cm)	Mayor Nueva Nuego Alto Solana Alta Solana Baja	Carrodilla Estano Prado			Gradas Común (Cm) Común 3 (Ds) Común 4 (Ds)

Localitats	Noms de municipis i altres entitats administratives	Noms de persones	Noms de sants i religiosos	Edificis i llocs singulars	Característiques dels carrers	Accidents geogràfics	Naturalesa	Esdeveniments festius i termes polítics	Altres
Tamarit de Litera	Albelda (Av) Alcampel (Cm) Algayón Algayón (Ag) Alta Algayón Altarricón-Algayón Barasona Binefar (Ci) España (Pça) Huesca La Melusa (Bo) Lérida Llitera Monzón (Cm) Teruel Zaragoza Zaragoza (prolongación)	Cuesta de Rufas Doctor Fleming Fernando Alcanda (Pça) Florence Gil Florence Gil Joaquín Costa Miguel Palacios Ramón y Cajal Rufas Vicior Manuel Nogueras Vinaçorba	Bajada de las Monjas Calvario Calvario (Cm) Carmen Del Pilar Inmaculada (Pça) Obispo Miranda Patrocinio Patrocinio (Pça) San Antonio Alta San Antonio Baja San Benet San Blas San Blas (Tr) San José de Calasanz San Mamés San Miguel San Nicolás San Nicolás 1 (Tr) San Nicolás 2 (Tr) San Sebastián San Vicente de Paül (Av)(Pl) Santa Ana Santa Lucía Santa Lucía (Tr)	Bajada de la Iglesia Castillo De la Roca (Ci) De los Huertos (Cm) Del Santuario (Cm) Depósitos (Cm) Era Mala Era Mala (Tr) Ermita Ermita Estación Ferracantil (Bo) Estullers Horno Viejo (Ci) Hortaz (Pas) La Balsa Mesón (Pça) Palau 1 (Tr) Palau 2 (Tr) Pallera Puig (Cm) Piscinas (Cm) Residencia	Afuera (Ds) Escramets Extramuros Mayor (Ci) Mayor (Pça) Vieja (Pça) Vieja (Sd)	Alcamadre Aljubets Cinca Cinco Aljibes (Ds) Esera Guatizalema Isabena Sosa Torrente (Ci) Verio	Pinar (Cm)	Bon-Vel Caballeros Canó Deporte Espelos Heretades (Cm) La Paz (Av) Partidas (Ds) Z	
Valldellou			San Antonio (Bo) Ntra. Sra. De la Asunción San Sebastián El Pilar (Pça)	La Iglesia (Pça)	Abajo Afuera Arriba Medio			A Lasort	
Vensilló	Aragón Vencillón (Lg)	José Las Tiesas	El Pilar San Isidro San Luis Santiago	Carretera Escuelas Iglesia (Pça) Torre Capitán	Afuera Baja Centro Mayor (Pça) Mediodía Norte Oriente	Clamor Amargo Clamor Faleba		B C (Cm) D (Cm) Polígono 3 (Lg)	

Taula 3: Classificació dels noms dels carrers per tipus i per municipis
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Cadastre (2010)

Codis d'abreviatures del tipus de via:	
Agregat (Ag)	Camí (Cm)
Avinguda (Av)	Carretera (Cr)
Barri (Bo)	Costera (Cs)
Callaris (Ci)	Disseminat (Ds)
	Glorieta (Gr)
	Lloc (Lg)
	Passatge (Pl)
	Passeig (Pas)
	Placa (Pça)
	Prolongació (Pr)
	Sendera (Sd)
	Travessia (Tr)

Referències citades

CARPI CASES, J. de (2008): *Historia de Tamarite de Litera*, Ayuntamiento de Tamarite de Litera.

GARCÍA MÁRQUEZ, G. (1985): *Cien años de soledad*, Madrid, Espasa-Calpe.

Sede Electrónica del Catastro (2010). *Consulta de datos catastrales*. Secretaría de Estado de Hacienda y Presupuestos. Dirección General del Catastro. URL: <https://www1.sedecatastro.gob.es/OVCFrames.aspx?TIPO=CONSULTA> [consulta: 30 d'octubre de 2010]